

Socialförsäkringsutskottets yttrande 1996/97:SfU1y

Ramar för utgiftsområdena 8, 10, 11 och 12
samt statsbudgetens inkomster

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 8 oktober 1996 beslutat bereda övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 1996/97:1 Budgetpropositionen för år 1997 jämte motioner i vad avser utgifternas fördelning på utgiftsområden för budgetåret 1997 och den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 1998 och 1999 samt beräkningen av statsinkomsterna i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

De delar av budgetpropositionen som utskottet yttrar sig över är regeringens förslag till fördelning av statsbudgetens utgifter på utgiftsområdena 8, 10, 11 och 12, beräkningen av statsbudgetens inkomster och beräkningen av budgeteffekter av förändrade skatte- och avgiftsregler i delar som avser socialförsäkringsutskottets beredningsområde. Yttrandet omfattar också beräkningen av utgifter från socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten.

Utskottet yttrar sig vidare i motsvarande delar över motionerna 1996/97:Fi203 yrkandena 1 och 2, 1996/97:Fi204 yrkandena 3–6, 1996/97:Fi211 yrkandena 2–5, 1996/97:Fi212 yrkandena 2–4, 1996/97:Fi213 yrkandena 2–5, 1996/97:Fi214 yrkandena 2–4 och 33, 1996/97:Sf253 yrkande 13 och 1996/97:Sf254 yrkande 41.

Utskottet yttrar sig även över proposition 1996/97:21 Nedsättning av socialavgifter, m.m. jämte de med anledning av propositionen väckta motionerna 1996/97:Fi14, 1996/97:Fi15, 1996/97:Fi16 och 1996/97:Fi17 samt de under den allmänna motionstiden väckta motionerna 1996/97:Fi407 yrkandena 3 och 8, 1996/97:Fi419 yrkandena 4 och 9, 1996/97:Fi420 yrkande 8, 1996/97:Fi611 yrkande 1, 1996/97:Sk370 yrkande 15, 1996/97:Sk371 yrkandena 15 och 30, 1996/97:Sf254 yrkandena 8–11 samt 1996/97:N269 yrkandena 17 och 19.

Statsbudgetens utgifter

Justeringar av motionsyrkanden

Utgifter avseende den allmänna försäkringen och andra socialförsäkringsförmåner hänförs i statsbudgeten till ett eller flera av tre utgiftsområden eller hänförs till socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten. Denna uppdelning innebär t.ex. att utgifter för pensioner hänförs till utgiftsområde 10

såvitt avser folkpension i form av förtidspension, till utgiftsområde 11 såvitt avser folkpension i form av ålderspension och till socialförsäkringssektorn utanför statsbudgeten såvitt avser ATP i form av såväl förtidspension som ålderspension.

I flera motioner har motionärerna felaktigt hänfört ett förslag till utgiftsökning eller utgiftsminskning till visst utgiftsområde. En utgiftsförändring kan också ha hänförts till ett utgiftsområde trots att den avser socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten.

I den mån sådana felaktigheter har bekräftats av respektive partis företrädare i utskottet har utskottet enats om att vid sin beredning utgå från hur motionsyrkandena rätteligen borde ha utformats. Utskottet justerar därför de utgiftsramar eller motsvarande som inom utskottets beredningsområde föreslås i motionerna Fi204 (m), Fi212 (v) respektive Fi214 (kd) enligt följande.

Moderata samlingspartiet (Fi204 yrkandena 3 och 4)

– I motionen anges att den statliga assistansersättningen bör tillföras 222 miljoner kronor för budgetåren 1997, 1998 och 1999. Denna utgiftsökning hänförs i motionen till utgiftsområde 10. Kostnader för assistansersättning ingår emellertid i utgiftsområde 9, som hör till socialutskottets beredningsområde.

– I motionen anges för utgiftsområde 10 besparingar som hänför sig till arbetsskadeförsäkringen. Besparingarna beräknas till 209 miljoner kronor budgetåret 1998 och 2 074 miljoner kronor budgetåret 1999. Dessa besparingar skall hänföras till socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten.

– I motionen anges för utgiftsområde 11 besparingar genom höjd faktisk pensionsålder som för budgetåren 1997–1999 uppgår till 2 100, 4 136 respektive 7 258 miljoner kronor. Dessa besparingar skall rätteligen hänföras till utgiftsområde 10.

Vänsterpartiet (Fi212 yrkande 2)

– I motionen anges att utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 bör tillföras 75 miljoner kronor avseende förändrad antagandepoängberäkning för ATP för förtidspensionärer. Denna utgiftsökning bör hänföras till socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten.

Kristdemokraterna (Fi214 yrkandena 2 och 3)

– I motionen anges att pensionstillskottet till ålderspension bör höjas till en kostnad av 900 miljoner kronor. Vidare bör kostnaderna för förtidspensioner minska med 750 miljoner kronor. Mellanskillnaden, 150 miljoner kronor, anges som en utgiftsökning inom utgiftsområde 11. För budgetåret 1997 borde rätteligen 900 miljoner kronor anses som en utgiftsökning inom utgiftsområde 11 och 750 miljoner kronor som en utgiftsminskning inom utgiftsområde 10.

– I motionen anges för utgiftsområde 11 även besparingar för budgetåren 1998 och 1999 genom minskade kostnader för förtidspensioner. Inför utskottets behandling har upplysts att dessa besparingar skall beräknas till 1 500 respektive 2 500 miljoner kronor och hänföras till utgiftsområde 10.

Även i andra motioner kan belopp felaktigt ha hänförts till visst utgiftsområde. I dessa fall har beloppen dock inte varit lika tydligt åtskiljbara och motionärernas förslag till ramar m.m. har därför inte kunnat justeras på detta sätt inför utskottets behandling.

Utskottet vill vidare peka på det förhållandet att förlängningen av sjuklöneperioden från 14 dagar till 28 dagar, som nyligen antagits av riksdagen (prop. 1995/96:209, bet. 1996/97:SfU4, rskr. 1996/97:22), av regeringen beräknas ge en budgetförstärkning i form av en utgiftsminskning netto med 1 100 miljoner kronor. Moderata samlingspartiet och Folkpartiet liberalerna motsätter sig i sina respektive motioner Fi204 och Fi211 införandet av en sådan förlängd sjuklöneperiod. Partierna har inom utgiftsområde 10 dock endast redovisat nettoeffekten av utgiftsökningen för staten.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Budgetpropositionen

Utgiftsområdet omfattar *migrationspolitiken* med frågor rörande flyktingpolitik, mottagande av asylsökande, invandring till och utlänningars rätt att vistas i Sverige samt internationellt samarbete på det migrationspolitiska området. Utgiftsområdet omfattar också *invandrades integration* med frågor rörande introduktion och integration i Sverige, åtgärder mot främlingsfientlighet, rasism och etnisk diskriminering samt ersättning till kommunerna för deras flyktingmottagande.

För år 1997 föreslår regeringen att riksdagen beslutar fördela utgifter på utgiftsområdet med totalt 3 453 miljoner kronor. För år 1998 respektive 1999 fördelas preliminärt 3 675 miljoner kronor respektive 3 712 miljoner kronor. Detta innebär enligt regeringen en minskning av kostnaderna med 267 miljoner kronor t.o.m. budgetåret 1998 varav 21 miljoner kronor under budgetåret 1997. Huvuddelen av besparingarna skall ske genom minskat flyktingmottagande i kommunerna och därigenom mindre behov av statliga ersättningar. Regeringen anför att de föreslagna ändringarna i den migrationspolitiska propositionen (prop. 1996/97:25) avses få effekter genom dels ändrade förutsättningar för utlänningar att få uppehållstillstånd, dels ändrad ansvarsfördelning mellan myndigheterna. Förslaget innebär också vissa förändringar gällande anhöriginvandringen. Effekterna av lagändringarna är dock i hög grad beroende av omvärldsfaktorer som är svåra för Sverige att påverka, menar regeringen. I propositionen anføres vidare att åtgärder för att underlätta invandrades integrering prioriteras under budgetåret 1997. En fortsatt satsning görs på särskilda åtgärder i eftersatta invandratäta områden och åtgärder mot främlingsfientlighet och rasism. För att rätt utgiftsområde skall belastas tillförs utgiftsområdet vissa anslag från utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Motionerna

I motion Fi204 yrkandena 3 och 4 av Carl Bildt m.fl. (m) hemställs att riksdagen på utgiftsområde 8 för budgetåret 1997 beslutar fördela 3 353 miljoner kronor och för budgetåren 1998 och 1999 godkänner den preliminära beräkningen till 3 575 miljoner kronor respektive 3 511 miljoner kronor. Detta innebär en minskning av ramen för åren 1997–1999 med 100, 100 respektive 201 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anför att kostnaderna för flyktingmottagningen har sjunkit under de senaste åren och att en sänkning av utgifterna utöver vad regeringen har föreslagit är möjlig. För budgetåret 1997 bör utgifterna för mottagandet av asylsökande

minskas med 30 miljoner kronor och kommunersättningen vid flyktingmottagande minskas med 70 miljoner kronor. Genom effektiviseringar och rationaliseringar bör även kostnaderna för utresor för avvisade och utvisade kunna sänkas.

I *motion Fi212 yrkande 2 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* hemställs att riksdagen på utgiftsområde 8 för budgetåret 1997 beslutar fördela 4 203,088 miljoner kronor. Detta innebär en utvidgning av ramen med 750 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anför att för att säkerställa nuvarande lagstiftning bör för budgetåret 1997 mottagandet av asylsökande tillföras 300 miljoner kronor och kommunersättningen vid flyktingmottagande tillföras 450 miljoner kronor. I *yrkande 3* begärs dels att riksdagen avslår regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999, dels ett tillkännagivande om att regeringens förslag till preliminär fördelning inte kan godkännas därför att regeringen inte har presenterat något underlag som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer för stat, socialförsäkringssektor och kommuner under åren 1998 och 1999.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att för budgetåret 1997 fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar bestäms till 3 453 088 000 kr och att för budgetåren 1998 och 1999 preliminärt fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområdet uppgår till 3 675 000 000 kr respektive 3 712 000 000 kr. Utskottet avstyrker i denna del bifall till motionerna Fi204 yrkandena 3 och 4 samt Fi212 yrkandena 2 och 3.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Budgetpropositionen

Utgiftsområdet omfattar två verksamhetsområden, ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp samt socialförsäkringsadministrationen, dvs. anslagen till Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna. Förmånerna ges i form av dagessättningar såsom sjukpenning, rehabiliteringsersättning, närståendepenning samt vissa yrkesskadeersättningar. Därutöver ingår i utgiftsområdet handikappersättning, folkpension och pensionstillskott i form av förtidspension.

I budgetpropositionen föreslås att ramen för utgiftsområde 10 fastställs till 35 833 miljoner kronor. Den preliminära fördelningen för budgetåret 1998 föreslås beräknas till 36 578 miljoner kronor och för budgetåret 1999 till 38 317 miljoner kronor.

För budgetåret 1997 genomförs inom utgiftsområdet, enligt vad som anförts i propositionen, besparingsåtgärder i enlighet med vad som angavs i den ekonomiska vårpropositionen (prop. 1995/96:150). I fråga om socialförsäkringsadministrationen föreslås därutöver att vissa medel tillförs försäkringskassorna.

De i vårpropositionen aviserade förslagen om förändringar i beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst och om en förlängd sjuklöneperiod har på

I budgetpropositionen hänvisas till en särskild proposition (prop. 1996/97:28) Kriterier för rätt till ersättning i form av sjukpenning och förtidspension, vari regeringen föreslår ändringar fr.o.m. den 1 januari 1997 vad gäller bedömningen av arbetsförmågens nedsättning för rätt till nämnda förmåner. Enligt förslaget skall sjukpenning och förtidspension mer uttalat än i dag vara ett skydd vid medicinskt grundad nedsättning av arbetsförmågan. I fråga om begreppet arbetsförmåga och nedsättning av arbetsförmågan föreslås att den försäkrades arbetsförmåga i sista hand skall bedömas mot alla på arbetsmarknaden normalt förekommande arbeten och att den som har förmåga att klara sådant arbete på heltid skall anses ha full arbetsförmåga. Enligt propositionen beräknas besparingen på förtidspensionsanslaget till 310 miljoner kronor år 1997 och 590 miljoner kronor fr.o.m. år 1998. För anslaget Sjukpenning och rehabilitering, m.m. beräknas besparingen uppgå till 360 miljoner kronor år 1997 och fr.o.m. år 1998 till 690 miljoner kronor. Även ATP-utgifterna beräknas minska.

Motionerna

Enligt *motion Fi204 yrkandena 3 och 4 av Carl Bildt m.fl. (m)* bör riksdagen – med beaktande av ovan under rubriken Justeringar av motionsyrkanden angivna ändringar – till utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 fördela 6 601 miljoner kronor mindre än enligt regeringens budgetförslag eller 29 232 miljoner kronor. Vidare bör 26 283 miljoner kronor beräknas för budgetåret 1998 och 24 110 miljoner kronor för budgetåret 1999.

Motionärerna avvisar en förlängd sjuklöneperiod liksom planerna på att höja kompensationsnivån i sjukförsäkringen fr.o.m. den 1 januari 1998. De anser vidare att den sjukpenninggrundande inkomsten skall beräknas på ett genomsnitt av de senaste 24 månadernas inkomster samt att ytterligare en karensdag skall införas i sjukförsäkringen. Enligt motionärerna är det också möjligt att minska kostnaderna i socialförsäkringen genom ökad kontroll av utnyttjandet av sjukpenning och förtidspension. Därutöver förordar motionärerna en höjning av den faktiska pensionsåldern genom bl.a. effektivare rehabilitering.

Enligt *motion Fi211 yrkandena 3 och 4 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* bör riksdagen till utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 fördela 40 miljoner kronor mer än enligt regeringens budgetförslag eller 35 873 miljoner kronor. Vidare bör 36 468 miljoner kronor beräknas för budgetåret 1998 och 37 832 miljoner kronor för budgetåret 1999.

Motionärerna anser att ersättningsnivån i sjukförsäkringen skall höjas till 80 % redan fr.o.m. den 1 januari 1997 och att antalet dagar med närstående-penning skall utökas. Vidare avvisar de en förlängd sjuklöneperiod och förordar stramare regler för rätt till förtidspension. Motionärerna vill också ha kraftigt ökade resurser till rehabilitering och kortare vårdtider genom omfördelning mellan rehabilitering och sjukpenning.

Enligt *motion Fi212 yrkandena 2 och 3 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* bör riksdagen – med beaktande av ovan angiven ändring – till utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 fördela 1 405 miljoner kronor mer än enligt regeringens

budgetförslag eller 37 238,282 miljoner kronor. Vidare begär motionärerna dels avslag på regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna för budgetåren 1998 och 1999, dels ett tillkännagivande om att regeringens beräkningar är alltför preliminära för att kunna bedömas.

Motionärerna anser att sjukpenningnivån skall höjas till 80 % fr.o.m. den 1 januari 1997 och att den s.k. semesterlönefaktor skall räknas in i den sjukpenninggrundande inkomsten. Vidare avvisar de förslaget att minska försäkringskassornas medel för köp av rehabiliteringstjänster respektive de särskilda medlen för upphandling av medicinska rehabiliterings- och behandlingsinsatser från hälso- och sjukvården. Motionärerna vill vidare bibehålla nuvarande kriterier för rätt till sjukpenning och förtidspension och motsätter sig förändrad antagandepoängberäkning för förtidspensioner. För att ge försäkringskassorna en mer aktiv roll i arbetet med att förebygga fusk bör 20 miljoner kronor tillföras kassorna för detta arbete.

Enligt *motion Fi213 yrkandena 2 och 3 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)* bör riksdagen till utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 fördela 300 miljoner kronor mindre än enligt regeringens budgetförslag eller 35 533,282 miljoner kronor. Vidare bör 34 793 miljoner kronor beräknas för budgetåret 1998 och 36 382 miljoner kronor för budgetåret 1999.

Motionärerna anser att ett s.k. brutet tak bör införas i sjukpenningförsäkringen, dvs. att ersättningen skall höjas till 80 % för inkomster upp till 4,2 basbelopp. För den del av inkomsten som överstiger detta tak föreslås att ersättningen sänks till 40 %. Därtill föreslår motionärerna ett enhetligt tak om 6,5 basbelopp i socialförsäkringarna och arbetslöshetsförsäkringen. Vidare bör på sikt en sammanslagning ske av försäkringskassa, arbetsförmedling och delar av socialtjänsten på kommunal nivå. Den av motionärerna i annat sammanhang föreslagna skatteväxlingen för miljön medför ett höjt basbelopp, vilket i sin tur påverkar beräkningen av förtidspensioner.

Enligt *motion Fi214 yrkandena 2 och 3 av Alf Svensson m.fl. (kd)* bör riksdagen – med beaktande av ovan angiven ändring – till utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 fördela 2 350 miljoner kronor mindre än enligt regeringens budgetförslag eller 33 483,282 miljoner kronor. Vidare bör 32 578 miljoner kronor beräknas för budgetåret 1998 och 32 567 miljoner kronor för budgetåret 1999.

Motionärerna föreslår att ytterligare en karenssdag införs i sjukförsäkringen och att ersättningsnivån i sjukförsäkringen höjs till 80 % fr.o.m. den 1 januari 1997. Motionärerna avvisar samtidigt förslaget att i den sjukpenninggrundande inkomsten inte skall inräknas skattepliktiga förmåner och skattepliktiga kostnadsersättningar. De föreslår i stället att den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas på genomsnittsinkomsten under de två senaste åren. Vidare anser de att förtidspension från 63 års ålder skall ersättas med förtida uttag av ålderspension samt att den genomsnittliga pensionsåldern bör kunna höjas genom aktiv rehabilitering.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att för budgetåret 1997 fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp bestäms till 35 833 282 000 kr och att för budgetåren 1998 och

1999 preliminärt fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområdet uppgår till till 36 578 000 000 kr respektive 38 317 000 000 kr. Utskottet avstyrker i dessa delar motionerna Fi204 yrkandena 3 och 4, Fi211 yrkandena 3 och 4, Fi212 yrkandena 2 och 3, Fi213 yrkandena 2 och 3 och Fi214 yrkandena 2 och 3.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Budgetpropositionen

Utgiftsområdet omfattar folkpension i form av ålderspension och efterlevandepension till vuxna, pensionstillskott till folkpension, särskilt pensionstilllägg till folkpension i form av ålderspension, bostadstilllägg och särskilt bostadstilllägg till pensionärer.

I propositionen föreslås att ramen för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom för budgetåret 1997 fastställs till 63 975 miljoner kronor. Det föreslås vidare att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen för budgetåret 1998 till 64 305 miljoner kronor och för budgetåret 1999 till 65 007 miljoner kronor.

Besparingsåtgärder föreslås inom utgiftsområdet i enlighet med vad som aviserades i den ekonomiska vårpropositionen. Besparingarna innebär en förkortning av tiden för omställningspension till efterlevande från tolv till sex månader och en växling mellan folkpension i form av efterlevandepension och pensionstillskott på så sätt att efterlevandepensionen sänks med 6 procentenheter samtidigt som pensionstillskottet höjs i motsvarande mån. Vidare innefattar besparingsåtgärderna att folkpension i form av änkepension skall inkomstprövas, att kompensationsgraden vad gäller bostadstillägget till pensionärer sänks från 85 % till 83 % av bostadskostnaden samt att värdet av privatbostad, som inte permanent bebos av pensionären (exempelvis fritidsfastighet), medräknas vid beräkningen av den inkomst som reducerar bostadstillägget. Dessa förändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 1997. Det föreslås dock att inkomstprövning av folkpension i form av änkepension och, i aktuella fall, reduktion av bostadstillägget i anledning av värdet av nämnd privatbostad skall göras först fr.o.m. den 1 april 1997.

I propositionen föreslås också att den högsta skäligen bostadskostnaden vid beräkningen av särskilt bostadstilllägg till pensionärer skall bestämmas i lag och att den fr.o.m. januari 1997 skall vara 5 200 kr.

Motionerna

Enligt *motion Fi204 yrkandena 3 och 4 av Carl Bildt m.fl. (m)* bör riksdagen – med beaktande av den ändring som anges under rubriken Justeringar av motionsyrkanden – till utgiftsområde 11 för budgetåret 1997 fördela 65 351 miljoner kronor, vilket är 1 376 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit. Vidare bör för budgetåret 1998 utgifterna beräknas till 65 603 miljoner kronor och för budgetåret 1999 till 65 980 miljoner kronor.

Motionärerna motsätter sig samtliga av regeringen föreslagna besparingsåtgärder. De anser att regeringens förslag till besparingar avseende pensionärerna är en orimlig prioritering. Vad gäller förslaget om inkomst-

prövning av änkepensionen strider förslaget mot ingångna överenskommelser. Försämringarna i det statliga bostadstillägget innebär att en redan hårt utsatt grupp äldre får en ytterligare börda att bära.

Enligt *motion Fi211 yrkandena 3 och 4 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* bör riksdagen till utgiftsområde 11 för budgetåret 1997 fördela 64 325 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med 350 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. För budgetåret 1998 beräknas ramen till 63 705 miljoner kronor och för budgetåret 1999 till 63 857 miljoner kronor.

Motionärerna kan inte acceptera den föreslagna halveringen av den s.k. omställningstiden och inte heller förslaget om en inkomstprövning av efterlevandepensionen. Det sist nämnda förslaget har retroaktiva inslag och kan anses strida mot en tidigare politisk uppgörelse om efterlevandepensionen. Förslaget bidrar enligt motionärerna också till en ökad allmän osäkerhet hos hushållen om tillförlitligheten i de olika trygghetssystemen.

I *motion Fi212 yrkande 2 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* hemställs att ytterligare 1 010 miljoner kronor fördelas till utgiftsområde 11 för budgetåret 1997, varvid ramen skulle bli 64 985 miljoner kronor. Motionärerna anser att ytterligare 10 miljoner kronor bör anslås till folkpension åt invandrare i stället för socialbidrag. Vidare bör, utöver regeringens anslag, avsättas 535 miljoner kronor till efterlevandepensioner för vuxna och 465 miljoner kronor till bostadstillägg för pensionärer.

I samma motion *yrkande 3* hemställs att regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområdet för budgetåren 1998 och 1999 avslås. Motionärerna anför att propositionen inte ger något underlag som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer för stat, socialförsäkringssektor och kommuner under dessa år. De hemställer att detta ges regeringen till känna.

I *motion Fi213 yrkandena 2 och 3 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)* hemställs att riksdagen till utgiftsområde 11 för budgetåret 1997 fördelar 250 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag eller 64 225 miljoner kronor. För budgetåret 1998 beräknas ramen till 64 820 miljoner kronor och för budgetåret 1999 till 65 787 miljoner kronor.

Motionärerna motsätter sig en sänkning av bostadstillägget och kräver att det skall vara oförändrat 85 % av bostadskostnaden. Eftersom motionärerna föreslår höjda miljöskatter, vilket innebär en höjning av basbeloppet, påverkas också deras beräkning av pensionsutgifterna.

Enligt *motion Fi214 yrkandena 2 och 3 av Alf Svensson m.fl. (kd)* bör – med beaktande av den ändring som anges under rubriken Justeringar av motionsyrkanden – ramen för utgiftsområde 11 för budgetåret 1997 fastställas till 65 760 miljoner kronor, vilket i förhållande till regeringens förslag innebär en ökning med 1 785 miljoner kronor. För budgetåret 1998 beräknas ramen till 66 380 miljoner kronor och för budgetåret 1999 till 67 082 miljoner kronor.

Motionärerna avvisar regeringens förslag om inkomstprövning av folkpension i form av änkepension och om förkortad tid för omställningspension. De avvisar också förslagen om sänkt kompensationsgrad i bostadstillägget till pensionärer och om att värdet av fritidsfastighet medräknas vid beräkningen av bostadstillägget. Motionärerna anser att för budgetåret 1997 ytter-

ligare 900 miljoner kronor bör anslås för att höja pensionstillägget till de sämst ställda pensionärerna.

1996/97:SfU1y

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att för budgetåret 1997 fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom bestäms till 63 975 000 000 kr och att för budgetåren 1998 och 1999 preliminärt fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområdet uppgår till 64 305 000 000 kr respektive 65 007 000 000 kr. Utskottet avstyrker i denna del bifall till motionerna Fi204 yrkandena 3 och 4, Fi211 yrkandena 3 och 4, Fi212 yrkandena 2 och 3, Fi213 yrkandena 2 och 3 samt Fi214 yrkandena 2 och 3.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Budgetpropositionen

Utgiftsområdet omfattar statens ekonomiska stöd till barnfamiljer (förutom bostadsbidragen som hör till utgiftsområde 18 och studiebidragen som hör till utgiftsområde 15). Förmånerna inom området utgörs av allmänna barnbidrag, föräldraförsäkring inklusive havandeskapspenning, bidragsförskott och särskilt bidrag för vissa adoptivbarn. De två sistnämnda stödformerna kommer fr.o.m. den 1 januari 1997 med anledning av att riksdagen nyligen godkänt regeringens förslag till lag om underhållsstöd att sammantaget benämnas underhållsstöd. Vidare ingår bidrag till kostnader för internationella adoptioner, folkpension i form av barnpension samt vårdbidrag till handikappade barn.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 1997 beslutar fördela 35 161 miljoner kronor till utgiftsområde 12 och att riksdagen för budgetåren 1998 och 1999 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna till området med 36 538 miljoner kronor respektive 37 171 miljoner kronor.

De av regeringen i den ekonomiska vårpropositionen 1995/96:150 aviserade besparingarna avseende underhållsstödet, ändrade regler för beräkning av sjukpenninggrundande inkomst (SGI) och sloandet av den s.k. mamma/pappamånaden har nyligen godkänts av riksdagen (prop. 1995/96:208, 1995/96:209, bet. 1996/97:SfU3 och 4, rskr. 1996/97:21 och 22).

I budgetpropositionen läggs fram förslag om att införa en ytterligare förmånsnivå inom föräldraförsäkringen omfattande tre fjärdedels förmån fr.o.m. år 1997. Utgifterna med anledning av denna regeländring bedöms vara mycket begränsade. Beträffande utgiftsutvecklingen har regeringen även beaktat att ersättningsnivåerna avses höjas till 80 % i föräldraförsäkringen och havandeskapspenningen fr.o.m. år 1998 enligt vad som aviserats i proposition 1995/96:150. Vidare har också hänsyn tagits till att SGI fr.o.m. år 1998 beräknas enligt nya regler, något som delvis finansierar de höjda ersättningsnivåerna.

I motion Fi204 yrkandena 3 och 4 av Carl Bildt m.fl. (m) begärs att riksdagen till utgiftsområde 12 fördelar 33 093 miljoner kronor för budgetåret 1997 och för budgetåren 1998 och 1999 godkänner den preliminära beräkningen till 33 231 miljoner kronor respektive 33 811 miljoner kronor. I förhållande till regeringens förslag innebär detta minskade utgifter för åren 1997–1999 med 2 068, 3 307 respektive 3 360 miljoner kronor. Motionärerna föreslår att det utöver barnbidraget skall införas ett grundavdrag på 10 000 kr per barn och år vid den kommunala beskattningen. För familjer där inkomsten är lägre än avdraget skall ett motsvarande kontantbidrag utges. Vidare föreslås att flerbarnstillägget för dem som uppbär sådant skall slopas fr.o.m. år 1997. Motionärerna anser vidare att den av regeringen aviserade höjningen av ersättningsnivån inom föräldraförsäkringen från 75 % till 80 % inte bör genomföras. Det bör enligt motionärerna också införas två karensdagar i föräldraförsäkringen med avseende på den tillfälliga föräldrapenningen. Motionärerna föreslår vidare att havandeskapspenningen avskaffas. En ökad kontroll inom föräldraförsäkringen kan enligt motionärerna göra det möjligt att komma till rätta med fusk och överutnyttjande. Underhållsstödet bör utformas så att ansvaret för underhåll till de egna barnen slås fast. Slutligen bör vårdnadsbidraget och avdragsrätten för styrkta barnomsorgskostnader återinföras.

I motion Fi211 yrkandena 3 och 4 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) begärs att riksdagen till utgiftsområde 12 fördelar 36 961 miljoner kronor för budgetåret 1997 och för budgetåren 1998 och 1999 godkänner den preliminära fördelningen med 38 338 miljoner kronor respektive 38 971 miljoner kronor. I förhållande till regeringens förslag innebär detta ökade utgifter med 1 800 miljoner kronor för vart och ett av åren 1997–1999. Enligt motionärerna har barnfamiljerna tvingats svara för en stor del av regeringens budgetsanering. För att mildra effekterna av detta föreslås att flerbarnstillägget återinförs och att barnbidragen höjs. Motionärerna anser vidare att den tidigare ersättningsnivån för den s.k. mamma/pappamånaden bör återinföras. De vill också göra besparingar genom att slopa garantidagarna i föräldraförsäkringen och genom ändrade regler för underhållsstöd.

I motion Fi212 yrkande 2 av Gudrun Schyman m.fl. (v) begärs att riksdagen till utgiftsområde 12 fördelar 36 241,050 miljoner kronor för budgetåret 1997, vilket i förhållande till regeringens förslag innebär ökade utgifter med 1 080 miljoner kronor. I yrkande 3 begärs dels att riksdagen avslår regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområdet för budgetåren 1998 och 1999, dels ett tillkännagivande om att regeringen inte presenterat ett underlag som gör det möjligt att beräkna vad som är rimliga utgiftsnivåer för budgetåren 1998 och 1999. Motionärerna anser att ersättningsnivån 80 % i föräldraförsäkringen bör införas redan fr.o.m. år 1997 och att den högre ersättningsnivån för den s.k. mamma/pappamånaden bör återinföras. Vidare föreslås att den s.k. semesterlönefaktorn skall beaktas vid beräkning av SGI. Motionärerna föreslår också att alla här i landet bosatta barn skall ha rätt till folkpension i form av barnpension.

I motion Fi213 yrkandena 2 och 3 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) begärs att riksdagen till utgiftsområde 12 fördelar 150 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit för budgetåret 1997 och att riksdagen för budgetåren 1998 och 1999 godkänner en preliminär fördelning som är 920 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslagit. I förhållande till regeringens förslag innebär detta en fördelning på utgiftsområdet för åren 1997–1999 med 35 311,050, 35 618 respektive 36 251 miljoner kronor. I motionen föreslås att ett höjt beskattat barnbidrag på 970 kr per barn och månad införs. Motionärerna föreslår också att ersättningen i föräldraförsäkringen under de första tolv månaderna skall vara 80 % på inkomster upp till 4,2 basbelopp och för inkomstdelar därutöver 40 %. Vidare anser motionärerna att taket i föräldraförsäkringen bör sänkas till 6,5 basbelopp. Ersättningen på garantinivån bör öka från 60 kr till 180 kr per dag. För att delvis finansiera förslagen till ökad grundtrygghet i föräldraförsäkringen vill motionärerna slopa de 90 dagarna med ersättning på garantinivå. Motionärerna vill också införa ett högre grundavdrag i underhållsstödet samt att kostnader för resor i samband med umgänge skall beaktas.

I motion Fi214 yrkandena 2 och 3 av Alf Svensson m.fl. (kd) begärs att riksdagen till utgiftsområde 12 fördelar 1 774 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit för budgetåret 1997 och att riksdagen för budgetåren 1998 och 1999 godkänner en preliminär fördelning med 1 334 respektive 1 403 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit. I förhållande till regeringens förslag innebär detta en fördelning på utgiftsområdet för åren 1997–1999 med 36 935,050, 37 872 respektive 38 574 miljoner kronor. Motionärerna anser att den 80-procentiga ersättningsnivån i föräldraförsäkringen skall införas redan fr.o.m. år 1997. Vidare bör vårdnadsbidraget återinföras och finansieras genom en sänkning av statsbidraget till kommunerna, som kommer att avlastas kostnader för kommunal barnomsorg. Motionärerna föreslår också att barnbidraget sänks med 40 kr per månad och att den besparing som uppkommer i sin helhet skall föras över till den barnrelaterade delen av bostadsbidraget. I motionen föreslås vidare att flerbarnstilläggen återinförs. Enligt motionärerna bör SGI beräknas på snittinkomsten under de senaste två åren.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att för budgetåret 1997 fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn bestäms till 35 161 050 000 kr och att för budgetåren 1998 och 1999 preliminärt fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområdet uppgår till 36 538 000 000 kr respektive 37 171 000 000 kr. Utskottet avstyrker i denna del bifall till motionerna Fi204 yrkandena 3 och 4, Fi211 yrkandena 3 och 4, Fi212 yrkandena 2 och 3, Fi213 yrkandena 2 och 3 och Fi214 yrkandena 2 och 3.

Budgetpropositionen

Till vissa delar redovisas socialförsäkringarna vid sidan av statsbudgeten. Detta gäller försäkringen för allmän tilläggspension (ATP), försäkringen för delpension och arbetsskadeförsäkringen.

Riksdagen har fastställt utgiftstaket för staten inklusive socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten för år 1997 till 723 miljarder kronor, för år 1988 till 720 miljarder kronor och för år 1999 till 735 miljarder kronor. Vid fastställandet av utgiftstaket beräknades utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten till 132 554 miljoner kronor för budgetåret 1997, till 136 749 miljoner kronor för budgetåret 1998 och till 142 198 miljoner kronor för budgetåret 1999.

I propositionen beräknas utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten till 131 957 miljoner kronor för budgetåret 1997, till 136 712 miljoner kronor för budgetåret 1998 och till 142 082 miljoner kronor för budgetåret 1999. För budgetåret 1997 är de beräknade utgifterna 597 miljoner kronor lägre än de beräknade utgifterna i den ekonomiska vårpropositionen. Detta förklaras huvudsakligen av att basbeloppet för år 1997 blir lägre än vad som antogs i vårpropositionen. För budgetåren 1998 och 1999 har de beräknade utgifterna av samma anledning nedjusterats med 37 respektive 116 miljoner kronor.

Regeringen har vid beräkningarna utgått från att vissa besparingsåtgärder genomförs. Åtgärderna innefattar besparingar inom ATP genom ändrade kriterier för rätt till förtidspension (prop. 1996/97:28), förändrad antagandepoängberäkning och en förkortning av tiden för omställningspension till efterlevande. Ändrade bestämmelser om kriterier för förtidspension och tid för omställningspension bör enligt regeringens förslag träda i kraft den 1 januari 1997. Vad gäller antagandepoängberäkningen avses ändrade bestämmelser träda i kraft den 1 juli 1997.

Motionerna

Enligt *motion Fi204 yrkandena 3 och 4 av Carl Bildt m.fl. (m)* bör – med beaktande av under rubriken Justeringar av motionsyrkanden angiven ändring – utgifterna för området beräknas till 130 167 miljoner kronor för budgetåret 1997, till 132 643 miljoner kronor för budgetåret 1998 och till 133 957 miljoner kronor för budgetåret 1999.

Motionärerna framhåller att besparingar inom ATP kan göras genom en höjd faktisk pensionsålder. De föreslår också den besparingen att nya delpensioner inte skall beviljas fr.o.m. år 1997. Besparingar bör också göras inom arbetsskadeförsäkringen.

Ett motsvarande yrkande anges i *motion Sf254 yrkande 41 av Gullan Lindblad m.fl. (m)*.

I *motion Fi211 yrkande 2 (delvis) av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* anges att utgifterna för området bör beräknas till 130 407 miljoner kronor för budgetåret 1997, till 133 862 miljoner kronor för budgetåret 1998 och till 137 807 miljoner kronor för budgetåret 1999.

Enligt *motion Fi212 yrkande 2 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* bör – med beaktande av under rubriken Justeringar av motionsyrkanden angiven ändring – för budgetåret 1997 utgifterna för området beräknas till 75 miljoner kronor mer än vad regeringen gjort i propositionen. De beräknade utgifterna för detta budgetår blir då 132 032 miljoner kronor.

I samma *motion yrkande 3* hemställs att regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999 avslås. Motionärerna anför att propositionen inte ger något underlag som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer för stat, socialförsäkringssektor och kommuner under dessa år. De hemställer att detta ges regeringen till känna.

Enligt *motion Sf253 yrkande 13 av Birger Schlaug m.fl. (mp)* bör för budgetåret 1997 utgifterna för området beräknas till samma belopp som enligt regeringens förslag. För budgetåret 1998 bör emellertid beräknas ytterligare 630 miljoner kronor eller 137 342 miljoner kronor och för budgetåret 1999 ytterligare 1 300 miljoner kronor eller 143 382 miljoner kronor.

Motionärerna anger att vid beräkningarna för budgetåren 1998 och 1999 hänsyn tagits till den effekt på utgifterna som Miljöpartiets förslag om höjd miljöskatt ger.

Enligt *motion Fi214 yrkandena 2 och 3 av Alf Svensson m.fl. (kd)* bör de av regeringen beräknade utgifterna för området för budgetåret 1997 minskas med 2 250 miljoner kronor och utgifterna således beräknas till 129 707 miljoner kronor. För budgetåren 1998 och 1999 bör de beräknade utgifterna minskas med 3 500 och 5 250 miljoner kronor till 133 212 miljoner kronor respektive 136 832 miljoner kronor.

Utskottet

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens beräkning av utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten. Utskottet avstyrker i denna del bifall till motionerna Fi204 yrkandena 3 och 4, Sf254 yrkande 41, Fi211 yrkande 2, Fi212 yrkandena 2 och 3, Sf253 yrkande 13 samt Fi214 yrkandena 2 och 3.

Statsbudgetens inkomster

Allmänt om socialavgifter och särskild löneskatt

Socialavgifter erläggs enligt lagen (1981:691) om socialavgifter i form av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Den totala avgiftssumman innevarande år är för arbetsgivare 31,56 % av avgiftsunderlaget, varav sjukförsäkringsavgift 5,28 %. Avgifterna beräknas i princip på lönesumman.

En egenföretagare erlägger för närvarande socialavgifter med 29,75 % av avgiftsunderlaget, varav sjukförsäkringsavgift 5,82 %. Avgifterna beräknas i princip på inkomsten av annat förvärvsarbete.

På inkomst av passiv näringsverksamhet, som inte är förmånsgrundande, betalas enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster särskild löneskatt som för närvarande uppgår till 21,39 %. Sådan löneskatt betalas även på lön eller annan ersättning till arbetstagare som vid

årets ingång är 65 år eller äldre. Enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader skall den som utfäst en tjänstepension betala motsvarande avgift på kostnaden för pensionsutfästelsen.

Den som har inkomst av anställning eller annat förvärvsarbete som är pensionsgrundande erlägger allmänna egenavgifter. Dessa är för år 1996 pensionsavgift 1 % och sjukförsäkringsavgift 3,95 % och beräknas på inkomster som inte överstiger 7,5 basbelopp. Avgifterna är avdragsgilla vid taxeringen.

Arbetsgivare skall för varje år betala allmän löneavgift med 1,5 % av underlaget, dvs. av arbetsgivaren utgiven lön m.m.

Riksdagen har beslutat att den allmänna egenavgiften i form av sjukförsäkringsavgift skall höjas med 1 procentenhet den 1 januari 1997 och med lika mycket den 1 januari 1998. Vidare har riksdagen beslutat att sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare skall sänkas med 1,24 procentenheter den 1 januari 1997 (varav 0,14 procentenheter avser kompensation för förlängd sjuklöneperiod) och med 1,10 procentenheter den 1 januari 1998. Riksdagen har också beslutat att egenavgiften till sjukförsäkringen för den som har inkomst av annat förvärvsarbete skall sänkas med 1,10 procentenheter år 1997 och med lika mycket år 1998. En samtidig höjning av den allmänna löneavgiften med 1,10 procentenheter år 1997 respektive år 1998 har också beslutats av riksdagen liksom att de särskilda löneskatterna på vissa förvärvsinkomster och på pensionskostnader höjs med 1,03 procentenheter år 1997 och med 1,10 procentenheter år 1998 (prop. 1995/96:209, bet. 1996/97:SfU4, rskr. 1996/97:22).

Nedsättning av socialavgifter

Proposition 1996/97:21

Regeringen har i proposition 1995/96:222 med förslag bl.a. till vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten till år 2000 förklarat sin avsikt att under hösten 1996 lämna förslag om nedsättning av socialavgifter med 5 procentenheter fr.o.m. den 1 januari 1997. Enligt vad som angavs i propositionen skall arbetsgivaravgifterna sättas ned med 5 procentenheter på ett underlag om högst 600 000 kr på årsbasis och egenavgifterna för egenföretagare med 5 procentenheter på ett avgiftsunderlag om högst 180 000 kr. I propositionen angavs vidare att skattelättnaden till följd av förslaget motsvarade 2 100 miljoner kronor år 1997 och 2 300 miljoner kronor fr.o.m. år 1998.

I proposition 1996/97:21 har regeringen återkommit med förslag om nedsättning av socialavgifter. Enligt vad som anförs i propositionen är avsikten med en sådan nedsättning att reducera de indirekta lönekostnaderna för att på så sätt stimulera nyanställningar och uppmuntra egenföretagande. Bakgrunden till förslagen är den oacceptabelt höga arbetslösheten och att socialavgifterna utgör en betydande del av lönekostnaderna och därför, inte minst i nystartade företag och vid överväganden om nyanställningar, kan utgöra ett hinder för expansion och ökad sysselsättning. Förslagen riktar sig främst till små och medelstora företag även om lättnaderna i avgifterna kommer samtliga arbetsgivare och egenföretagare till del.

Förslaget innebär att arbetsgivare vid beräkning av arbetsgivaravgifter varje månad skall få göra ett särskilt avdrag med 5 % av avgiftsunderlaget, dock högst 2 500 kr. Med arbetsgivare avses därvid även stat och kommun i sin egenskap av arbetsgivare. Om flera arbetsgivare ingår i en koncern skall de i avdragshänseende anses som en arbetsgivare.

Vid beräkningen av egenavgifter föreslås att avdrag skall få göras med 5 % av avgiftsunderlaget, dock högst 9 000 kr per år. Denna avdragsbegränsning föreslås gälla även om räkenskapsåret omfattar kortare eller längre tid än tolv månader.

En företagare som redovisar såväl arbetsgivaravgifter som egenavgifter skall enligt förslaget inte kunna medges högre avdrag från egenavgifterna än att det sammanlagda avdraget från egenavgifterna och arbetsgivaravgifterna uppgår till högst 30 000 kr per år. Vissa särbestämmelser föreslås gälla för handelsbolag.

Avdraget skall vid fördelningen av arbetsgivaravgifterna avse arbetsmarknadsavgiften. Avdrag från egenavgifterna skall i angiven ordning avse arbetsmarknadsavgiften och till den del avdraget överstiger denna, sjukförsäkringsavgiften, arbetsskadeavgiften, folkpensionsavgiften, delpensionsavgiften och tilläggsavgiften.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1997 och tillämpas beträffande egenavgifter första gången vid 1998 års taxering.

Motionerna

I *motion N269 yrkande 17 av Carl Bildt m.fl. (m)* begärs avslag på förslaget om nedsättning av de sociala avgifterna. Enligt motionärerna är den föreslagna sänkningen alltför begränsad för att ha någon avgörande effekt på sysselsättningen. Sänkningen kan dessutom leda till snedvridningar genom att man strävar efter en uppdelning av en existerande verksamhet på flera företag. Även *Gullan Lindblad m.fl. (m)* begär i *motion Sf254 yrkande 11 (delvis)* avslag på förslaget om nedsättning av socialavgifter.

I *motion Fi16 av Per Rosengren m.fl. (v)* begärs avslag på förslaget i propositionen (*yrkandena 1 och 2*). I samma motion *yrkande 3* begärs förslag om nedsättning av socialavgifter som begränsas till företag med högst 20 anställda, detta för att undvika att stödet kommer större och etablerade företag till del. I *yrkande 4* begär motionärerna förslag om minskade egenavgifter för enskilda näringsidkare. De föreslår att egenavgifter inte skall tas ut på resultat under 40 000 kr. Även i *motion Sk370 yrkande 15 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* föreslås att nedsättningen av socialavgifterna begränsas till företag med högst 20 anställda.

I *motion Fi15 av Anita Johansson m.fl. (s)* begärs ett tillkännagivande om en förändring inom ramen för den föreslagna sänkningen av arbetsgivaravgifterna. Motionärerna framhåller att förslaget kan ge upphov till en snedvridning av konkurrensen beroende på hur verksamheten är organiserad. Inom detaljhandeln råder speciella förhållanden med konsumentkooperationen som består av ett fåtal juridiska personer medan konkurrenten ICA däremot är uppdelad på ett mycket stort antal juridiska personer.

I yttrande 1995/96:SfU6y till finansutskottet med anledning av proposition 1995/96:222 har socialförsäkringsutskottet förklarat sig inte ha något att invända mot att socialavgifterna sätts ned med 5 procentenheter fr.o.m. den 1 januari 1997. Utskottet framhöll dock vikten dels av att avgifter används för angivna ändamål, dels av en tydlig redovisning av statens inkomster och utgifter.

Arbetslösheten är oacceptabelt hög och utskottet anser att åtgärder som stimulerar nyanställningar och uppmuntrar egenföretagande är angelägna. Socialavgifter utgör, som påpekats i propositionen, en betydande del av lönekostnaderna och kan i vissa fall utgöra ett hinder för expansion och därmed ökad sysselsättning. För att i någon mån undanröja detta hinder anser utskottet att en nedsättning av socialavgifterna är motiverad. Utskottet har därvid beaktat att avdraget från arbetsgivaravgifterna kommer att minska arbetsmarknadsavgiften och att avdraget från egenavgifterna i första hand kommer att avse arbetsmarknadsavgiften men därutöver även andra socialavgifter.

Vad gäller frågan om att begränsa avgiftsnedsättningen till företag med färre än 20 anställda konstaterar utskottet att förslaget i propositionen är riktat mot de mindre företagen men att det är utformat så att även övriga företag kommer att få del av avgiftsnedsättningen. Enligt utskottets mening är det främst av administrativa skäl som uttaget av socialavgifter i princip bör vara lika för alla arbetsgivare. Ytterligare insatser för att utveckla småföretagen bör därför om möjligt ske på annat sätt och med andra medel.

Vad därefter gäller frågan om att slopa egenavgifterna för enskilda näringsidkare för resultat under 40 000 kr anser utskottet att en sådan lösning skulle innebära ett större avsteg från principen att socialavgifter skall erläggas för inkomster som är förmånsgrundande i socialförsäkringssystemen. Den skulle också ge betydande marginaleffekter, därtill vid en låg inkomstnivå.

I motion Fi15 har uttryckts farhågor om att förslaget om avgiftsnedsättning kan få negativa konsekvenser beroende på det sätt på vilket olika verksamheter är organiserade. Det kan enligt motionärerna leda till att konkurrensen snedvrids. Kooperativa institutet har för utskottet påtalat att förslaget om nedsättning av socialavgifter inte är konkurrensneutralt. Företag med intressegemenskap som består av ett stort antal juridiska personer gynnas kraftigt. Företag med intressegemenskap inom ramen för huvudsakligen en eller ett begränsat antal juridiska personer kommer att missgynnas. Enligt institutet kommer den situationen att uppstå att nedsättningen för KF-koncernen – på grund av verksamhetens organisation – begränsas till ett blygsamt belopp medan vissa konkurrenter med annan organisationsstruktur får en nedsättning av socialavgifter med åtskilliga miljoner kronor.

Med hänsyn till vad som anförts i motion Fi15 anser utskottet att regeringen noga bör följa upp effekterna av förslaget och, om så erfordras för att motverka eventuella konkurrensproblem, överväga förslag till möjliga åtgärder.

Särskild löneskatt på vinstandelsmedel

Bakgrund

Ett stort antal företag har sedan i huvudsak början av 1980-talet överfört vinstmedel till särskilda stiftelser, s.k. vinstandelsstiftelser. Syftet med överföringarna är bl.a. att de anställda skall få del av företagets vinst och att därigenom känslan av samhörighet med företaget skall öka produktiviteten. I regel beslutar företaget om överföring av vinstmedel i anslutning till att resultatet för det gångna året fastställs. Överföringen sker till en av de anställda eller personalorganisationerna vid företaget bildad stiftelse. Stiftelsen, som är ett från företaget fristående rättssubjekt, förvaltar de överförda medlen (vinstandelsmedlen) för andelsägarnas räkning och placerar dem i regel i värdepapper, ofta i aktier i det företag som lämnat bidraget. Medlen delas sedan ut till de anställda efter en viss tid, vanligen efter tre till fem år eller sedan den anställda har pensionerats. En anställds andel i stiftelsens förmögenhet grundas på anställning i det överförande företaget vid en viss tidpunkt eller under en viss tidsperiod. När stiftelsen betalar ut medlen beskattas mottagaren för sin andel i inkomstslaget tjänst.

För åren 1988–1990 var en arbetsgivare skyldig att erlagga arbetsgivaravgifter i form av andra avgifter än sjukförsäkringsavgift och arbetsskadeavgift för de bidrag som arbetsgivaren lämnade till en vinstandelsstiftelse. Till följd av skattereformen kom även sjukförsäkringsavgift och arbetsskadeavgift att tas ut på bidrag som lämnades under år 1991.

För att stimulera det sparande som vinstandelssystem innebär slopades avgiftsskyldigheten fr.o.m. den 1 januari 1992 för bidrag till sådan stiftelse (prop. 1991/92:60, 1991/92:SkU10). Därvid angavs att avgifter inte heller skulle tas ut när de anställda fick sin andel från stiftelsen.

I samband med att skattereformen genomfördes gjordes en ändring som innebar att även annan person än arbetsgivaren som utgav vissa förmåner blev avgiftsskyldig (prop. 1989/90:110, 1989/90:SkU30, prop. 1990/91:54, 1990/91:SkU10). Problem uppstod därför i tillämpningen om vad som skulle gälla beträffande ersättning som vinstandelsstiftelse betalade ut fr.o.m. den 1 januari 1992. Genom en lagändring (prop. 1992/93:29, 1992/93:SfU5) slogs fast att avgiftsfriheten gällde för utbetalning från vinstandelsstiftelse fr.o.m. den 1 januari 1992.

För avgiftsfrihet fr.o.m. den 1 januari 1993 gäller dock att de bidrag som arbetsgivaren lämnat skall ha varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. För bidrag från ett fåmansbolag gäller avgiftsfriheten fr.o.m. den 1 januari 1993 inte heller ersättning som vinstandelsstiftelsen lämnar till delägare eller till företagsledare som har ett väsentligt inflytande i företaget. Avgiftsfriheten gäller inte heller ersättningar som lämnas till närstående till sådan företagsledare eller delägare. Eftersom avgiftsskyldighet gällde för

bidragen åren 1988–1991 skall avgifter aldrig grundas på ersättning från stiftelsen som härrör från bidrag som arbetsgivaren lämnat under åren 1988–1991.

1996/97:SfU1y

Proposition 1996/97:21

I propositionen framhålls att en av grundtankarna bakom skattereformen är att alla typer av förvärvsinkomster skall behandlas likformigt. I de fall inkomsterna grundar rätt till socialförsäkringsförmåner tas socialavgifter ut. Beträffande inkomster som inte grundar rätt till sådana förmåner begränsas uttaget till den särskilda löneskatten som motsvarar skattedelen av socialavgifterna. För närvarande tas varken socialavgifter eller särskild löneskatt ut på överföringar som görs till vinstandelsstiftelser. De medel som betalas ut från en vinstandelsstiftelse utgör skattepliktig inkomst för mottagaren. Inkomsten grundar sig på en överföring som en arbetsgivare gjort för en anställds räkning. De bidrag som arbetsgivare lämnar till vinstandelsstiftelser bör därför enligt propositionen beläggas med antingen socialavgifter eller särskild löneskatt.

Enligt vad som anges i propositionen får de medel som avsätts till en vinstandelsstiftelse i de flesta fall lyftas av den anställde först efter det att en viss tid förflutit – minst tre år – och den anställde uppnått viss ålder, vanligen 55–65 år. Ofta förekommer att utbetalning görs i samband med den anställdes pensionering. Utbetalningen sker periodiskt eller i form av engångsbelopp som avser arbetsprestationer som utförts under tidigare år. Avsättningen betraktas ofta av såväl arbetsgivaren som den anställde som en form av pension. Det finns enligt propositionen således stora likheter mellan överföringar till vinstandelsstiftelser och avsättningar till pension, för vilka det tas ut särskild löneskatt. Vidare är det enligt propositionen svårt att veta hur mycket av utbetalda medel från en vinstandelsstiftelse som har sin grund i den anställdes eget arbete respektive värdestegringen på andelen. I propositionen föreslås därför att särskild löneskatt skall tas ut på bidrag som en arbetsgivare lämnar till en vinstandelsstiftelse.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1997 och beräknas ge en inkomstförstärkning om ca 100 miljoner kronor.

Motionerna

Fyra av partierna (m, fp, c och kd) motsätter sig i sina respektive motioner förslaget om särskild löneskatt på bidrag som en arbetsgivare lämnar till en vinstandelsstiftelse.

I motion Fi17 av Karl-Gösta Svenson m.fl. (m, fp och kd) begärs avslag på förslaget om särskild löneskatt på bidrag som arbetsgivare lämnar till vinstandelsstiftelse. Enligt motionärerna kan bidrag till vinstandelsstiftelse inte jämföras med lön. Bidragen bestäms i efterhand och andelarna binds under viss tid.

I motion N269 yrkande 19 av Carl Bildt m.fl. (m) begärs avslag på förslaget om uttag av särskild löneskatt på vinstandelsmedel. Enligt motionärerna är det viktigt att anställda ges möjlighet att få ett ekonomiskt utbyte som är

relaterat till graden av framgång i företaget. Även *Gullan Lindblad m.fl. (m)* begär i motion *Sf254 yrkande 11* (delvis) avslag på förslaget.

I motion *Fi419 yrkande 9* av *Lars Leijonborg m.fl. (fp)* begärs avslag på förslaget att införa avgifter för andel-i-vinst-system. Motionärerna menar att vinstandelssystem ökar de anställdas arbetsglädje och motivation samtidigt som det bidrar till att öka förståelsen för näringslivets villkor.

Rolf Kenneryd m.fl. (c) begär i motion *Fi14* avslag på förslaget om särskild löneskatt på vinstandelsmedel. Motionärerna framhåller att bidragen inte kan jämföras med lön. Införandet av särskild löneskatt på sådana bidrag riskerar att avsevärt minska omfattningen av denna positiva företeelse, vilket i sin tur påverkar storleken på den förväntade skatteintäkten.

I motion *Sk371 yrkande 30* begär *Alf Svensson m.fl. (kd)* avslag på förslaget om en särskild löneskatt på bidrag som en arbetsgivare lämnar till en vinstandelsstiftelse.

Utskottet

Utskottet delar regeringens bedömning att särskild löneskatt bör tas ut på arbetsgivares bidrag till en vinstandelsstiftelse och biträder därför förslaget. Motionerna *Fi17*, *N269 yrkande 19*, *Fi419 yrkande 9*, *Sf254 yrkande 11* (delvis), *Fi14* och *Sk371 yrkande 30* avstyrks.

Utskottet vill fästa finansutskottets uppmärksamhet på det förhållande att förslaget i vissa fall får till följd att arbetsgivaravgifter/särskild löneskatt kommer att tas ut i två led, dvs. såväl på arbetsgivarens bidrag till en vinstandelsstiftelse som på den ersättning som betalas ut från stiftelsen. Enligt förslaget beläggs arbetsgivares *bidrag till* en vinstandelsstiftelse i samtliga fall med särskild löneskatt. I fråga om *utbetalning från* en vinstandelsstiftelse gäller för avgiftsfrihet att vissa villkor är uppfyllda, bl.a. att bidragen till stiftelsen varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår. Om däremot dessa villkor inte är uppfyllda eller ersättning lämnas till t.ex. delägare eller till företagsledare i ett fåmansbolag gäller inte avgiftsfrihet för ersättningar från stiftelsen (annat än om bidragen härrör från avsättningar under åren 1988–1991). I sådana fall tas särskild löneskatt ut på arbetsgivarens bidrag till vinstandelsstiftelsen och arbetsgivaravgifter alternativt särskild löneskatt på ersättningen från stiftelsen.

Den förevarande propositionen innehåller förslag till lag om ändring i 1 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster med ikraftträdande den 1 januari 1997. Vidare innehåller propositionen förslag till lag om ändring i 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) med ikraftträdande vid samma tidpunkt. Utskottet konstaterar att riksdagen har beslutat om ändring i nämnda paragrafer fr.o.m. den 1 januari 1997 (bet. 1996/97:SfU4, rskr. 1996/97:22).

Utskottet vill vidare framhålla att även proposition 1996/97:19 Beskattning av bilförmån, m.m. innehåller förslag till lag om ändring i 1 § lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster med ikraftträdande den 1 januari 1997. Sistnämnda proposition innehåller vidare förslag till lag om ändring i 11 kap. 2 § AFL med samma tidpunkt för ikraftträdande som förslaget i proposition 1996/97:21, dvs. den 1 januari 1997. Slutligen kan nämnas att proposition 1996/97:19 innehåller förslag till lag om ändring i 1 kap. 2 §

Avgiftsfrågor i övrigt

Motionerna

I motion Fi407 yrkande 3 av Carl Bildt m.fl. (m) begärs beslut om sänkning av den allmänna egenavgiften i form av sjukförsäkringsavgift till 2 % fr.o.m. år 1997. Eftersom sjukförsäkringen är finansierad bör enligt motionärerna den redan genomförda och de för kommande år beslutade höjningarna undanröjas. I samma motion yrkande 8 begärs förslag om från år 1998 halverad och från år 1999 slopad allmän löneavgift. Enligt motionärerna urholkar den allmänna löneavgiften löneutrymmet eller höjer kostnadsläget samtidigt som konkurrenskraften försämras.

Gullan Lindblad m.fl. (m) begär i motion Sf254 yrkande 8 avslag på förslaget om sänkning av uttaget av socialavgifter åren 1997 och 1998. I samma motion yrkande 9 begärs avslag på förslaget att höja den allmänna löneavgiften 1997 och 1998. Motionärerna avvisar sänkningen av sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare med 0,14 procentenheter (kompensation för förlängd sjuklöneperiod) samt avgiftsväxlingen mellan sjukförsäkringsavgiften i form av arbetsgivaravgift och egenavgift och den allmänna löneavgiften. I yrkande 10 begär motionärerna avslag på förslaget att höja de särskilda löneskatterna och den särskilda premieskatten för grupplivförsäkringar åren 1997 och 1998.

Även i motion Fi203 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) begärs avslag på förslaget om höjning av den allmänna egenavgiften till sjukförsäkringen (yrkande 2) liksom beslut att slopa den allmänna löneavgiften om 1,5 % (yrkande 1).

I motion Fi419 yrkande 4 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) begärs beslut om sänkta arbetsgivaravgifter. Motionärerna föreslår att arbetsgivaravgifterna, utöver vad regeringen föreslagit, sänks med 5,5 miljarder kronor för år 1997 och med ytterligare 7 miljarder kronor år 1998 och 9 miljarder kronor år 1999. En mindre del bör ske i form av helt avskaffade arbetsgivaravgifter för hushållssektorn, i första hand under en fyraårig försöksperiod.

I motion Fi611 yrkande 1 av Gudrun Schyman m.fl. (v) begärs förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för kommuner och landsting från den 1 januari 1997. Motionärerna föreslår att arbetsgivaravgifterna sänks med 3 procentenheter.

I motion Fi420 yrkande 8 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) begärs beslut om att den allmänna egenavgiften i form av sjukförsäkringsavgift åren 1997, 1998 och 1999 skall utgöra oförändrat 3,95 %.

I motion Sk371 yrkande 15 av Alf Svensson m.fl. (kd) begärs beslut om en sänkning av de allmänna egenavgifterna. Motionärerna anser att de allmänna egenavgifterna skall sänkas med 1,5 procentenheter fr.o.m. år 1997. Även i motion Fi214 yrkande 33 av Alf Svensson m.fl. (kd) begärs beslut om att sänka de allmänna egenavgifterna med 1,5 procentenheter.

Utskottet har, som ovan redovisats, i sitt av riksdagen godkända betänkade 1996/97:SfU4 tillstyrkt såväl en höjning av den allmänna egenavgiften i form av sjukförsäkringsavgift som en sänkning av sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare och för den som har inkomst av annat förvärvsarbete. Utskottet har vidare tillstyrkt en höjning av den allmänna löneavgiften och de särskilda löneskatterna på vissa förvärvsinkomster och på pensionskostnader liksom av den särskilda premieskatten för grupplivförsäkringar m.m. Utskottet finner inte skäl att frångå dessa ställningstaganden och anser att det inte heller är motiverat att i övrigt föreslå förändringar i uttaget av socialavgifter. Motionerna Fi407 yrkandena 3 och 8, Sf254 yrkandena 8–10, Fi203 yrkandena 1 och 2, Fi419 yrkande 4, Fi611 yrkande 1, Fi420 yrkande 8, Sk371 yrkande 15 och Fi214 yrkande 33 avstyrks.

Beräkning av statsbudgetens inkomster

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 1997 godkänner dels en i särskild bilaga redovisad beräkning av statsbudgetens inkomster, dels beräkningen av budgeteffekter av förändrade skatte- och avgiftsregler. I nämnda bilaga med specifikation av statsbudgetens inkomster anges att inkomsten, netto, av socialavgifter och allmänna egenavgifter beräknas uppgå till 195 231 miljoner kronor.

I budgetpropositionen hänvisas till den ovan nämnda propositionen 1995/96:222, varav framgår att förslaget om nedsättning av socialavgifter stadigvarande finansieras med andra regeländringar på inkomstsidan och att ett engångsvis underskott avseende år 1997 avses täckas med en inleverans från Securum.

Motionerna

Enligt motion Fi204 yrkandena 5 och 6 av Carl Bildt m.fl. (m) bör riksdagen för budgetåret 1997 godkänna beräkningarna dels av statsbudgetens inkomster, dels av budgeteffekter av förändrade skatte- och avgiftsregler i enlighet med vad som anförts i motionen. Motionärerna anser att de allmänna egenavgifterna skall sänkas till 3 %, vilket beräknas innebära en inkomstminskning för staten om 12 700 miljoner kronor. De anser vidare att förslaget om nedsättning av socialavgifter skall avvisas, vilket beräknas innebära en inkomstökning om 2 100 miljoner kronor.

Enligt motion Fi211 yrkande 5 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) bör riksdagen godkänna beräkningen av statsbudgetens inkomster för år 1997 enligt vad som anförts i motionen. Motionärerna föreslår att arbetsgivaravgifter slopas på hushållstjänster, åtminstone under en fyraårig försöksperiod. Förslaget beräknas ge en inkomstminskning om 500 miljoner kronor. De vill vidare sänka arbetsgivaravgifterna med motsvarande 5 000 miljoner kronor samt avvisar förslaget om särskild löneskatt på arbetsgivares bidrag till vinstandelsstiftelser, vilket beräknas ge en inkomstminskning med 100 miljoner kronor.

Enligt *motion Fi212 yrkande 4 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* bör riksdagen med de förändringar som anförts i motionen godkänna regeringens beräkningar av statsbudgetens inkomster för år 1997. Motionärerna anser att arbetsgivarperioden skall slopas för företag med färre än fem anställda (- 400 miljoner kronor), att arbetsgivaravgifterna skall sänkas för kommuner (- 5 000 miljoner kronor), att nedsättningen av socialavgifter skall begränsas till företag med högst 20 anställda (+ 1 000 miljoner kronor), att egenavgifter inte skall tas ut för egenföretagare för resultat under 40 000 kr (- 600 miljoner kronor) samt att arbetsgivaravgifterna skall reduceras vid sänkt arbetstid (- 2 000 miljoner kronor).

Enligt *motion Fi213 yrkandena 4 och 5 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)* bör riksdagen för budgetåret 1997 godkänna dels den i motionen föreslagna beräkningen av statsbudgetens inkomster, dels de i motionen föreslagna beräkningarna av budgeteffekter av förändrade skatte- och avgiftsregler. Motionärerna anser att den allmänna egenavgiften i form av sjukförsäkringsavgift inte skall höjas fr.o.m. år 1997, vilket beräknas ge en inkomstminskning med 7 700 miljoner kronor.

Enligt *motion Fi214 yrkande 4 av Alf Svensson m.fl. (kd)* bör riksdagen för budgetåret 1997 godkänna motionärernas beräkning av statsbudgetens inkomster. Motionärerna avvisar en förlängd sjuklöneperiod, vilket beräknas ge en inkomstminskning om 1 100 miljoner kronor. De anser vidare att de allmänna egenavgifterna skall sänkas med 1,5 procentenheter, vilket minskar statens inkomster med 7 050 miljoner kronor.

Utskottet

Utskottet godtar, såvitt avser socialavgifter och allmänna egenavgifter, regeringens förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster liksom beräkningen av budgeteffekter av förändrade skatte- och avgiftsregler för budgetåret 1997. Utskottet avstyrker i motsvarande delar motionerna Fi204 yrkandena 5 och 6, Fi211 yrkande 5, Fi212 yrkande 4, Fi213 yrkandena 4 och 5 och Fi214 yrkande 4.

Stockholm den 29 oktober 1996

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Börje Nilsson

I beslutet har deltagit: Börje Nilsson (s), Gullan Lindblad (m), Margareta Israelsson (s), Maud Björnemalm (s), Margit Gennser (m), Lennart Klockare (s), Ingrid Skeppstedt (c), Sven-Åke Nygårds (s), Gustaf von Essen (m), Ronny Olander (s), Mona Berglund Nilsson (s), Ragnhild Pohanka (mp), Rose-Marie Frebran (kd), Siw Wittgren-Ahl (s), Åke Sundqvist (m), Bo Könberg (fp) och Marie Engström (v).

1. Gullan Lindblad, Margit Gennser, Gustaf von Essen och Åke Sundqvist (alla m) anser att utskottets yttrande i nedan angivna avseenden bort ha följande lydelse:

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Utskottet menar att en ytterligare sänkning av utgifterna, utöver vad regeringen har föreslagit, är möjlig. Antalet flyktingar har minskat kraftigt. Detta har medfört att kostnaderna för flyktingmottagningen har sjunkit under de senaste åren. För budgetåret 1997 bör utgifterna för mottagandet av asylsökande minskas med 30 miljoner kronor och kommunersättningen vid flyktingmottagande minskas med 70 miljoner kronor. Genom effektiviseringar och rationaliseringar bör även kostnaderna för utresor för avvisade och utvisade kunna sänkas. Därvid torde ramen för utgiftsområdet kunna sänkas med 21 miljoner kronor mer än vad som föreslagits i motion Fi204, räknat i 1997 års penningvärde. Vid en beräkning i 1997 års penningvärde anser utskottet således att en minskad individkostnad, kommande ändringar i utlänningslagen och besparingar i utlandstransporterna ger en utgiftsminskning på 121 miljoner kronor inom utgiftsområdet. Detta innebär en minskning av ramen för åren 1997–1999 med 121, 118 respektive 210 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Med det anförda och med anledning av motion Fi204 yrkandena 3 och 4 i denna del föreslår utskottet att riksdagen för budgetåret 1997 fördelar utgifterna så att ramen för utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar bestäms till 3 332 miljoner kronor och för budgetåren 1998 och 1999 preliminärt fördelar utgifterna så att ramen för utgiftsområdet uppgår till 3 557 miljoner kronor respektive 3 502 miljoner kronor.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utskottet motsätter sig en förlängning av sjuklöneperioden liksom planerna på att höja kompensationsnivån i sjukförsäkringen fr.o.m. den 1 januari 1998. Utskottet anser vidare att den sjukpenninggrundande inkomsten fr.o.m. den 1 januari 1997 skall beräknas på ett genomsnitt av de senaste 24 månadernas inkomster samt att ytterligare en karensdag samtidigt skall införas i sjukförsäkringen. Enligt utskottet är det också möjligt att minska kostnaderna i socialförsäkringen genom ökad kontroll av utnyttjandet av sjukpenning och förtidspension och att höja den faktiska pensionsåldern genom bl.a. effektivare rehabilitering. Utskottet anser därför att riksdagen till utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 bör fördela 6 601 miljoner kronor mindre än enligt regeringens budgetförslag eller 29 232 miljoner kronor. Vidare bör 26 283 miljoner kronor beräknas för budgetåret 1998 och 24 110 miljoner kronor för budgetåret 1999. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi204 yrkandena 3 och 4 i dessa delar.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utskottet motsätter sig samtliga av regeringen föreslagna besparingsåtgärder. Enligt utskottets mening utgör regeringens förslag till besparingar avseende

pensionärerna en orimlig prioritering. Vad gäller förslaget om inkomstprövning av änkepensionen strider förslaget mot ingångna överenskommelser. Försämringarna i det statliga bostadstillägget innebär att en redan hårt utsatt grupp äldre får en ytterligare börda att bära.

Utskottet anser att utgifterna för budgetåret 1997 bör fördelas så att ramen för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom bestäms till ett belopp som överstiger det regeringen föreslagit med 1 376 miljoner kronor eller till 65 351 miljoner kronor. För budgetåren 1998 och 1999 anser utskottet att ramen för utgiftsområdet bör räknas till 65 603 miljoner kronor respektive 65 980 miljoner kronor. Utskottet tillstyrker i denna del bifall till motion Fi204 yrkandena 3 och 4.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utskottet anser att utöver det generella barnbidraget bör det införas ett grundavdrag på 10 000 kr per barn och år vid den kommunala beskattningen. För familjer där inkomsten är lägre än avdraget skall ett motsvarande kontantbidrag utges. Utskottet anser vidare att vårdnadsbidraget och avdragsrätten för styrkta barnomsorgskostnader bör återinföras. Däremot bör inte den aviserade höjningen av ersättningsnivån inom föräldraförsäkringen genomföras. Enligt utskottets mening bör det införas två karensdagar med avseende på den tillfälliga föräldrapenningen. Utskottet anser också att såväl havandeskapspenningen som flerbarnstilläggen bör avskaffas fr.o.m. den 1 januari 1997. Vidare bör underhållsstödet utformas så att ansvaret för underhåll till de egna barnen slås fast. Systemet bör reformeras så att barnen skyddas samtidigt som vårdnadshavarens ekonomi inte påverkas negativt. Utskottet anser vidare att besparingar inom utgiftsområdet kan göras genom ökad kontroll inom föräldraförsäkringen för att komma till rätta med fusk och överutnyttjande.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionärernas förslag i motion Fi204 yrkandena 3 och 4 i denna del att för budgetåret 1997 fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområde 12 bestäms till 33 093 miljoner kronor och för budgetåren 1998 och 1999 preliminärt fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområdet uppgår till 33 231 respektive 33 811 miljoner kronor.

Socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten

Utskottet anser att besparingar inom ATP kan göras genom en höjd faktisk pensionsålder. Besparingar bör också göras inom arbetsskadeförsäkringen och genom att nya delpensioner inte beviljas fr.o.m. år 1997.

Utskottet anser att utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten bör beräknas till 130 167 miljoner kronor för budgetåret 1997, till 132 643 miljoner kronor för budgetåret 1998 och till 133 957 miljoner kronor för budgetåret 1999. Utskottet tillstyrker i denna del bifall till motion Fi204 yrkandena 3 och 4 och Sf254 yrkande 41.

Nedsättning av socialavgifter (prop. 1996/97:21)

Utskottet motsätter sig förslaget om nedsättning av de sociala avgifterna. Enligt utskottets mening är den föreslagna sänkningen alltför begränsad för att ha någon avgörande effekt på sysselsättningen. Sänkningen kan dessutom

leda till snedvridningar genom att man strävar efter en uppdelning av en existerande verksamhet på flera företag. Förslaget om nedsättning av socialavgifter bör därför avslås. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna N269 yrkande 17 och Sf254 yrkande 11 (delvis).

Särskild löneskatt på vinstandelsmedel (prop. 1996/97:21)

Utskottet motsätter sig förslaget om särskild löneskatt på bidrag som arbetsgivare lämnar till vinstandelsstiftelse. Enligt utskottet kan sådana bidrag inte jämföras med lön. Bidragen bestäms i efterhand och andelarna binds under viss tid. Enligt utskottet är det vidare viktigt att anställda ges möjlighet att få ett ekonomiskt utbyte som är relaterat till graden av framgång i företaget. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna Fi17, N269 yrkande 19, Sf254 yrkande 11 (delvis), Fi419 yrkande 9, Fi14 och Sk371 yrkande 30.

Avgiftsfrågor i övrigt

Utskottet anser att riksdagen bör besluta om en sänkning av den allmänna egenavgiften i form av sjukförsäkringsavgift till 2 % fr.o.m. år 1997. Eftersom sjukförsäkringen är finansierad bör enligt utskottet den redan genomförda och de för kommande år beslutade höjningarna undanröjas.

Vidare anser utskottet att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att den allmänna löneavgiften skall halveras från år 1998 och helt slopas från år 1999. Enligt utskottets mening urholkar den allmänna löneavgiften löneutrymmet eller höjer kostnadsläget samtidigt som konkurrenskraften försämras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet anser vidare att beslutet att sänka uttaget av socialavgifter åren 1997 och 1998 skall undanröjas liksom sänkningen av sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare med 0,14 procentenheter (kompensation för förlängd sjuklöneperiod). Den beslutade avgiftsväxlingen mellan sjukförsäkringsavgiften i form av arbetsgivaravgift och egenavgift och den allmänna löneavgiften bör inte heller genomföras. I konsekvens härmed bör också höjningen av de särskilda löneskatterna och den särskilda premieskatten för grupplivförsäkringar åren 1997 och 1998 undanröjas.

Utskottet anser att finansutskottet med anledning av motionerna Fi407 yrkandena 3 och 8, Sf254 yrkandena 8, 9 och 10 och Fi203 yrkandena 1 och 2 bör föreslå riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför.

Beräkning av statsbudgetens inkomster

Enligt utskottet bör de allmänna egenavgifterna sänkas till 3 %, vilket beräknas innebära en inkomstminskning för staten om 12 700 miljoner kronor. Utskottet anser vidare att förslaget om nedsättning av socialavgifter skall avvisas. Detta beräknas innebära en inkomstökning om 2 100 miljoner kronor. Utskottet anser att riksdagen såvitt avser socialavgifter och allmänna egenavgifter för budgetåret 1997 bör göra dessa ändringar i regeringens beräkning dels av statsbudgetens inkomster, dels av budgeteffekter av förändrade skatte- och avgiftsregler. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi204 yrkandena 5 och 6 i dessa delar.

2. Ingrid Skeppstedt (c) anser att utskottets yttrande i nedan angivet avseende bort ha följande lydelse:

Särskild löneskatt på vinstandelsmedel (prop. 1996/96:21)

Utskottet motsätter sig förslaget om särskild löneskatt på bidrag som arbetsgivare lämnar till vinstandelsstiftelse. Enligt utskottet kan sådana bidrag inte jämföras med lön. Bidragen bestäms i efterhand och andelarna binds under viss tid. Införandet av särskild löneskatt på arbetsgivarnas bidrag riskerar att avsevärt minska omfattningen av denna positiva företeelse, vilket i sin tur påverkar storleken på den förväntade skatteintäkten. Förslaget om särskild löneskatt på vinstandelsmedel bör därför avslås. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna Fi17, N269 yrkande 19, Sf254 yrkande 11 (delvis), Fi419 yrkande 9, Fi14 och Sk371 yrkande 30.

3. Bo Könberg (fp) anser att utskottets yttrande i nedan angivna avseenden bort ha följande lydelse:

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utskottet anser att ersättningsnivån i sjukförsäkringen skall höjas till 80 % redan fr.o.m. den 1 januari 1997 och att antalet dagar med närståendepenning skall utökas. Vidare avvisar utskottet en förlängd sjuklöneperiod och förordar stramare regler för rätt till förtidspension. Utskottet vill också ha kraftigt ökade resurser till rehabilitering och kortare vårdtider genom omfördelning mellan rehabilitering och sjukpenning. Utskottet anser därför att riksdagen till utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 bör fördela 40 miljoner kronor mer än enligt regeringens budgetförslag eller 35 873 miljoner kronor. Vidare bör 36 468 miljoner kronor beräknas för budgetåret 1998 och 37 832 miljoner kronor för budgetåret 1999. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi211 yrkandena 3 och 4 i dessa delar.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utskottet motsätter sig såväl en halvering av den s.k. omställningstiden som en inkomstprövning av änkepengen. Det sist nämnda förslaget har retroaktiva inslag och kan anses strida mot en tidigare politisk uppgörelse om efterlevandepensionen. Förslaget bidrar också till en ökad allmän osäkerhet hos hushållen om tillförlitligheten i de olika trygghetssystemen.

Utskottet anser att för budgetåret 1997 utgifterna bör fördelas så att ramen för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom bestäms till ett belopp som överstiger det regeringen föreslagit med 350 miljoner kronor eller till 64 325 miljoner kronor. För budgetåren 1998 och 1999 anser utskottet att ramen för utgiftsområdet bör beräknas till 63 705 miljoner kronor respektive 63 857 miljoner kronor. Utskottet tillstyrker i denna del bifall till motion Fi211 yrkandena 3 och 4.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Enligt utskottets mening har barnfamiljerna tvingats svara för stor del av regeringens budgetsanering. För att mildra effekterna härav anser utskottet

att barnbidragen bör höjas och att de avskaffade flerbarnstilläggen bör återinföras. Vidare bör den tidigare ersättningsnivån för den s.k. mamma/pappamånaden återinföras. Utskottet anser att utgifterna inom området kan minskas genom att slopa garantidagarna inom föräldraförsäkringen och genom ändrade regler för underhållsstöd.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionärernas förslag i motion Fi211 yrkandena 3 och 4 i denna del att för budgetåret 1997 fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområde 12 bestäms till 36 961 miljoner kronor och för budgetåren 1998 och 1999 preliminärt fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområdet uppgår till 38 338 respektive 38 971 miljoner kronor.

Socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten

Utskottet anser att besparingar inom ATP kan göras genom en höjd faktisk pensionsålder.

Utskottet anser att utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten bör beräknas till 130 407 miljoner kronor för budgetåret 1997, till 133 862 miljoner kronor för budgetåret 1998 och till 137 807 miljoner kronor för budgetåret 1999. Utskottet tillstyrker i denna del bifall till motion Fi211 yrkande 2.

Särskild löneskatt på vinstandelsmedel (prop. 1996/97:21)

Utskottet motsätter sig förslaget om särskild löneskatt på bidrag som arbetsgivare lämnar till vinstandelsstiftelse. Enligt utskottet kan sådana bidrag inte jämföras med lön. Bidragen bestäms i efterhand och andelarna binds under viss tid. Enligt utskottet ökar förekomsten av vinstandelssystem de anställdas arbetsglädje och motivation samtidigt som det bidrar till att öka förståelsen för näringslivets villkor. Förslaget om särskild löneskatt på vinstandelsmedel bör därför avslås. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna Fi17, N269 yrkande 19, Sf254 yrkande 11 (delvis), Fi419 yrkande 9, Fi14 och Sk371 yrkande 30.

Avgiftsfrågor i övrigt

I syfte att underlätta expansion för bl.a. privata tjänster riktade till hushållen anser utskottet att arbetsgivaravgifterna, utöver vad regeringen föreslagit, skall sänkas med 5,5 miljarder kronor för år 1997 och med ytterligare 7 miljarder kronor år 1998 och med 9 miljarder kronor år 1999. En mindre del bör ske i form av helt avskaffade arbetsgivaravgifter för hushållssektorn, i första hand under en fyraårig försöksperiod. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi419 yrkande 4.

Beräkning av statsbudgetens inkomster

Enligt utskottet bör arbetsgivaravgifter slopas på hushållstjänster, åtminstone under en fyraårig försöksperiod, vilket beräknas ge en inkomstminskning om 500 miljoner kronor. Utskottet anser vidare att arbetsgivaravgifterna bör sänkas med motsvarande 5 000 miljoner kronor samt att förslaget om särskild löneskatt på arbetsgivares bidrag till vinstandelsstiftelser skall avvisas. Sistnämnda åtgärd beräknas ge en inkomstminskning med 100 miljoner kronor. Utskottet anser att riksdagen såvitt avser socialavgifter och allmänna

egenavgifter bör göra dessa ändringar i regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för år 1997. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi211 yrkande 5 i denna del.

4. Marie Engström (v) anser att utskottets yttrande i nedan angivna avseenden bort ha följande lydelse:

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Utskottet anser att för att säkerställa nuvarande lagstiftning bör för budgetåret 1997 mottagandet av asylsökande tillföras ytterligare 300 miljoner kronor och kommunersättningen vid flyktingmottagande tillföras 450 miljoner kronor. Detta innebär en utvidgning av ramen med 750 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Med det anförda tillstyrker utskottet motionärernas förslag i motion Fi212 yrkande 2 i denna del att för budgetåret 1997 fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar bestäms till 4 203,088 miljoner kronor. Utskottet avstyrker regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999. Regeringens förslag till preliminär fördelning kan inte godkännas. Enligt utskottets mening har regeringen inte presenterat något underlag som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer för stat, socialförsäkringssektor och kommuner under åren 1998 och 1999. Vad utskottet nu anført beträffande utgiftsnivåer för budgetåren 1998 och 1999 bör med bifall till motion Fi212 yrkande 3 i denna del ges regeringen till känna.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utskottet anser att sjukpenningnivån skall höjas till 80 % fr.o.m. den 1 januari 1997 och att den s.k. semesterlönefaktorn skall räknas in i den sjukpenninggrundande inkomsten. Vidare avvisar utskottet förslaget att minska försäkringskassornas medel för köp av rehabiliteringstjänster respektive de särskilda medlen för upphandling av medicinska rehabiliterings- och behandlingsinsatser från hälso- och sjukvården. Utskottet anser vidare att nuvarande kriterier för rätt till sjukpenning och förtidspension skall bibehållas och motsätter sig förändrad antagandepoängberäkning för förtidspensioner. För att ge försäkringskassorna en mer aktiv roll i arbetet med att förebygga fusk bör 20 miljoner kronor tillföras kassorna för detta arbete. Utskottet anser därför att riksdagen till utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 bör fördela 1 405 miljoner kronor mer än enligt regeringens budgetförslag eller 37 238,282 miljoner kronor. Vidare bör regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna för budgetåren 1998 och 1999 avslås och riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att beräkningarna är alltför preliminära för att kunna bedömas. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi212 yrkandena 2 och 3 i dessa delar.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Enligt utskottets mening bör 10 miljoner kronor anslås till folkpension åt invandrare i stället för socialbidrag. Dessutom bör avsättas ytterligare 535

miljoner kronor till efterlevandepensioner för vuxna och 465 miljoner kronor till bostadstillägg för pensionärer.

Utskottet anser att för budgetåret 1997 utgifterna bör fördelas så att ramen för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom bestäms till ett 1 010 miljoner kronor högre belopp än vad regeringen föreslagit eller till 64 985 miljoner kronor.

Utskottet anser att propositionen inte ger något underlag som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer för stat, socialförsäkringssektor och kommuner under åren 1998 och 1999. Detta bör med avslag på propositionen i denna del ges regeringen till känna.

Utskottet tillstyrker i denna del bifall till motion Fi212 yrkandena 2 och 3.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Enligt utskottets mening bör den av regeringen aviserade höjningen av ersättningsnivån i föräldraförsäkringen till 80 % införas redan fr.o.m. den 1 januari 1997 och vidare bör den högre ersättningsnivån för den s.k. mamma/pappamånaden återinföras. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bör enligt utskottets uppfattning den s.k. semesterlönefaktor beaktas. Enligt gällande bestämmelser kan barn till utländska fäder som inte bott i Sverige mer än tre år bli utan barnpension. Enligt utskottets mening bör alla här i riket bosatta barn ha rätt till barnpension.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionärernas förslag i motion Fi212 yrkande 2 i denna del att för budgetåret 1997 fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområde 12 bestäms till 36 241,050 miljoner kronor. Utskottet tillstyrker även motionärernas förslag i yrkande 3 att riksdagen avslår regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområdet för budgetåren 1998 och 1999. Utskottet delar motionärernas uppfattning att regeringen inte presenterat ett underlag som gör det möjligt att beräkna vad som är rimliga utgiftsnivåer för budgetåren 1998 och 1999. Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten

Utskottet motsätter sig en förändrad antagandepoängberäkning för ATP för förtidspensionärer.

Utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten bör därför beräknas till 132 032 miljoner kronor för budgetåret 1997.

Utskottet anser att propositionen inte ger något underlag som gör det möjligt att uppskatta vad som är rimliga utgiftsnivåer för stat, socialförsäkringssektor och kommuner under åren 1998 och 1999. Detta bör ges regeringen till känna.

Utskottet tillstyrker i denna del bifall till motion Fi212 yrkandena 2 och 3.

Nedsättning av socialavgifter (prop. 1996/97:21)

Utskottet motsätter sig den föreslagna nedsättningen av socialavgifterna. Enligt utskottets mening bör en nedsättning begränsas till företag med högst 20 anställda, detta för att undvika att stödet kommer större och etablerade företag till del. Vidare bör egenavgifter för enskilda näringsidkare inte tas ut på resultat under 40 000 kr bl.a. i syfte att stimulera nystartande av enskild

näringsverksamhet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag härom. Utskottet anser att finansutskottet med bifall till motionerna Fi16 och Sk370 yrkande 15 bör föreslå riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna vad sålunda anförts.

Avgiftsfrågor i övrigt

Enligt utskottets mening måste kommuners och landstings ekonomi stärkas. Om inte kommunsektorns ekonomi stärks rejält kommer den sociala nedrustningen att bli katastrofal och ytterligare flera tiotusentals kommunanställda – majoriteten kvinnor – att tvingas ut i arbetslöshet. Utskottet anser därför att arbetsgivaravgifterna för kommuner och landsting skall sänkas med 3 procentenheter från den 1 januari 1997. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi611 yrkande 1.

Beräkning av statsbudgetens inkomster

Utskottet anser att arbetsgivarperioden skall slopas för företag med färre än fem anställda (- 400 miljoner kronor), att arbetsgivaravgifterna skall sänkas för kommuner (- 5 000 miljoner kronor), att nedsättningen av socialavgifter skall begränsas till företag med högst 20 anställda (+ 1 000 miljoner kronor), att egenavgifter inte skall tas ut för egenföretagare för resultat under 40 000 kr (- 600 miljoner kronor) samt att arbetsgivaravgifterna skall reduceras vid sänkt arbetstid (- 2 000 miljoner kronor). Utskottet anser att riksdagen såvitt avser socialavgifter och allmänna egenavgifter bör göra dessa ändringar i regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för år 1997. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi212 yrkande 4 i dessa delar.

5. Ragnhild Pohanka (mp) anser att utskottets yttrande i nedan angivna avseenden bort ha följande lydelse:

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utskottet anser att ett s.k. brutet tak bör införas i sjukpenningförsäkringen, dvs. att ersättningen skall höjas till 80 % för inkomster upp till 4,2 basbelopp. För den del av inkomsten som överstiger detta tak bör ersättningen sänkas till 40 %. Därtill bör enligt utskottets mening ett enhetligt tak om 6,5 basbelopp införas i socialförsäkringarna och arbetslöshetsförsäkringen och på sikt en sammanslagning ske av försäkringskassa, arbetsförmedling och delar av socialtjänsten på kommunal nivå. Den av utskottet i annat sammanhang föreslagna skatteväxlingen för miljön medför ett höjt basbelopp, vilket i sin tur påverkar beräkningen av förtidspensioner. Utskottet anser därför att riksdagen till utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 bör fördela 300 miljoner kronor mindre än enligt regeringens budgetförslag eller 35 533,282 miljoner kronor. Vidare bör 34 793 miljoner kronor beräknas för budgetåret 1998 och 36 382 miljoner kronor för budgetåret 1999. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi213 yrkandena 2 och 3 i dessa delar.

Utskottet motsätter sig en sänkning av bostadstillägget. Utskottets beräkning av pensionsutgifterna är grundad på den effekt på basbeloppet en höjd miljöskatt innebär.

Utskottet anser att för budgetåret 1997 utgifterna bör fördelas så att ramen för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom bestäms till ett 250 miljoner kronor högre belopp än vad regeringen föreslagit eller till 64 225 miljoner kronor. För budgetåren 1998 och 1999 anser utskottet att ramen för utgiftsområdet bör beräknas till 64 820 miljoner kronor respektive 65 787 miljoner kronor. Utskottet tillstyrker i denna del bifall till motion Fi213 yrkandena 2 och 3.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utskottet anser att ett förhöjt och beskattat barnbidrag bör införas. Detta innebär att de dryga 80 % av löntagarna som inte betalar statlig inkomstskatt får höjda bidrag medan övriga får ett sänkt bidrag. Utskottet anser vidare att ersättningen i föräldraförsäkringen under de första tolv månaderna skall vara 80 % på inkomster upp till 4,2 basbelopp och för inkomstdelar däröver 40 %. Utskottet anser också att taket i föräldraförsäkringen bör sänkas till 6,5 basbelopp och att ersättningen på garantinivån bör höjas från 60 kr till 180 kr per dag. För att delvis finansiera förslagen till ökad grundtrygghet i föräldraförsäkringen anser utskottet att de 90 dagarna med ersättning på garantinivå kan slopas. Utskottet anser också att ett högre grundavdrag i underhållsstödet bör införas samt att kostnader för resor i samband med umgänge skall beaktas.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionärernas förslag i motion Fi213 yrkandena 2 och 3 i denna del att för budgetåret 1997 fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområde 12 bestäms till 35 311,050 miljoner kronor och för budgetåren 1998 och 1999 preliminärt fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområdet uppgår till 35 618 respektive 36 251 miljoner kronor.

Socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten

Utskottet har vid beräkningarna för budgetåren 1998 och 1999 av utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten tagit hänsyn till den effekt på utgifterna som en höjd miljöskatt ger.

Utskottet, som delar regeringens bedömning av hur utgifterna bör beräknas för budgetåret 1997, anser att utgifterna bör beräknas till 137 342 miljoner kronor för budgetåret 1998 och till 143 382 miljoner kronor för budgetåret 1999. Utskottet tillstyrker i denna del bifall till motion Sf253 yrkande 13.

Avgiftsfrågor i övrigt

Utskottet, som är av den meningen att de allmänna egenavgifterna på sikt bör avskaffas, anser att beslutade höjningar av den allmänna egenavgiften i form av sjukförsäkringsavgift åren 1997 och 1998 inte skall genomföras och att avgiften således skall utgöra oförändrat 3,95 %. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi420 yrkande 8.

Beräkning av statsbudgetens inkomster

Enligt utskottet bör den allmänna egenavgiften i form av sjukförsäkringsavgift inte höjas fr.o.m. år 1997, vilket beräknas ge en inkomstminskning med 7 700 miljoner kronor. Utskottet anser att riksdagen såvitt avser socialavgifter och allmänna egenavgifter för budgetåret 1997 bör göra denna ändring i regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster och budgeteffekter av förändrade skatte- och avgiftsregler. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi213 yrkandena 4 och 5 i dessa delar.

6. Rose-Marie Frebran (kd) anser att utskottets yttrande i nedan angivna avseenden bort ha följande lydelse:

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utskottet anser att ytterligare en karensdag skall införas i sjukförsäkringen och att ersättningsnivån i sjukförsäkringen skall höjas till 80 % fr.o.m. den 1 januari 1997. Utskottet avvisar samtidigt förslaget att i den sjukpenninggrundande inkomsten inte skall inräknas skattepliktiga förmåner och skattepliktiga kostnadsersättningar och anser att den sjukpenninggrundande inkomsten i stället skall beräknas på genomsnittsinkomsten under de två senaste åren. Vidare anser utskottet att förtidspension från 63 års ålder skall ersättas med förtida uttag av ålderspension och att den genomsnittliga pensionsåldern bör kunna höjas genom aktiv rehabilitering. Utskottet anser därför att riksdagen till utgiftsområde 10 för budgetåret 1997 bör fördela 2 350 miljoner kronor mindre än enligt regeringens budgetförslag eller 33 483,282 miljoner kronor. Vidare bör 32 578 miljoner kronor beräknas för budgetåret 1998 och 32 567 miljoner kronor för budgetåret 1999. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi214 yrkandena 2 och 3 i dessa delar.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utskottet avvisar regeringens förslag om inkomstprövning av folkpension i form av änkepension och om förkortad tid för omställningspension. Utskottet avvisar också förslagen om sänkt kompensationsgrad i bostadstillägget till pensionärer och om att värdet av fritidsfastighet medräknas vid beräkningen av bostadstillägget. Enligt utskottets mening bör för budgetåret 1997 ytterligare 900 miljoner kronor anslås för att höja pensionstillägget till de sämst ställda pensionärerna.

Utskottet anser att för budgetåret 1997 utgifterna bör fördelas så att ramen för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom bestäms till ett belopp som är 1 785 miljoner kronor högre än vad regeringen föreslagit eller till 65 760 miljoner kronor. För budgetåren 1998 och 1999 anser utskottet att ramen för utgiftsområdet bör beräknas till 66 380 miljoner kronor respektive 67 082 miljoner kronor. Utskottet tillstyrker i denna del bifall till motion Fi214 yrkandena 2 och 3.

Utskottet anser att den av regeringen aviserade höjningen av ersättningsnivån i föräldraförsäkringen bör införas redan fr.o.m. den 1 januari 1997. Utskottet anser vidare att såväl vårdnadsbidraget som flerbarnstilläggen bör återinföras. Barnbidragen bör enligt utskottets uppfattning sänkas med 40 kr per barn och månad och den besparing som därvid uppkommer bör i sin helhet överföras till den barnrelaterade delen av bostadsbidragen. Beträffande barnbidragen anser utskottet också att en återgång till tidigare utbetalningsdag bör ske. Den sjukpenninggrundande inkomsten bör vidare enligt utskottets uppfattning beräknas på snittinkomsten under de senaste två åren.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionärernas förslag i motion Fi214 yrkandena 2 och 3 i denna del att för budgetåret 1997 fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområde 12 bestäms till 36 935,050 miljoner kronor och för budgetåren 1998 och 1999 preliminärt fördela utgifterna så att ramen för utgiftsområdet uppgår till 37 872 miljoner kronor respektive 38 574 miljoner kronor.

Socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten

Utskottet anser att besparingar inom ATP kan göras genom en höjd faktisk pensionsålder och genom att nya delpensioner inte beviljas fr.o.m. januari 1997.

Utskottet anser att utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten bör beräknas till 129 707 miljoner kronor för budgetåret 1997, till 133 212 miljoner kronor för budgetåret 1998 och till 136 832 miljoner kronor för budgetåret 1999. Utskottet tillstyrker i denna del bifall till motion Fi214 yrkandena 2 och 3.

Särskild löneskatt på vinstandelsmedel (prop. 1996/97:21)

Utskottet motsätter sig förslaget om särskild löneskatt på bidrag som arbetsgivare lämnar till vinstandelsstiftelse. Enligt utskottet kan sådana bidrag inte jämföras med lön. Bidragen bestäms i efterhand och andelarna binds under viss tid. Förslaget om särskild löneskatt på vinstandelsmedel bör därför avslås. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna Fi17, N269 yrkande 19, Sf254 yrkande 11 (delvis), Fi419 yrkande 9, Fi14 och Sk371 yrkande 30.

Avgiftsfrågor i övrigt

Enligt utskottets mening innebär de beslutade höjningarna av den allmänna egenavgiften i form av sjukförsäkringsavgift fram till år 1998 att kommunernas och landstingens skattebaser krymper på grund av att de allmänna egenavgifterna är avdragsgilla. Vidare är dessa avgifter mest kännbara för personer som har lägre inkomst på grund av en lägre avdragseffekt. Utskottet anser därför att de allmänna egenavgifterna bör sänkas med 1,5 procentenheter år 1997. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna Sk371 yrkande 15 och Fi214 yrkande 33.

Utskottet avvisar en förlängd sjuklöneperiod, vilket beräknas ge en inkomstminskning om 1 100 miljoner kronor, samt anser att de allmänna egenavgifterna skall sänkas med 1,5 procentenheter, vilket minskar statens inkomster med 7 050 miljoner kronor. Utskottet anser att riksdagen såvitt avser socialavgifter och allmänna egenavgifter för budgetåret 1997 bör göra dessa ändringar i regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Fi214 yrkande 4 i dessa delar.